

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ

ВОЛОДИМИР ПИЛИПОВИЧ ПАТИКА – ВИЗНАЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВЧЕНИЙ - МІКРОБІОЛОГ, ПЕДАГОГ

10 вересня 2011 року наукова спільнота України відзначала 65-річчя від дня народження відомого вченого у галузі біотехнології, агроєкології і сільськогосподарської мікробіології, доктора біологічних наук, професора, академіка НААН України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, завідувача відділу фітопатогенних бактерій Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України Володимира Пилиповича Патики.

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ

В.П. Пати́ка народився у мальовничому селі Мала Маньківка, що на Черкащині, у селянській родині. Був вихованцем дитячого будинку в селі Шевченкове Черкаської області. У 1969 р. закінчив хімічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю "хімія природних сполук". Біохімією мікроорганізмів захопився ще під час навчання в університеті. Тому у 1973 р. вступив до аспірантури при Всесоюзному НДІ сільськогосподарської мікробіології (м. Ленінград), захистив кандидатську дисертацію, присвячену природі фітотоксичних речовин ґрунтових мікроорганізмів (1975). У 1992 р. захистив докторську дисертацію «Роль азотфіксуючих мікроорганізмів в підвищенні продуктивності сільськогосподарських рослин».

Свою трудову діяльність В. П. Пати́ка розпочав у Секторі молекулярної біології і генетики Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного АН УРСР (м. Київ), де в 1967-1969 роках обіймав посаду старшого інженера. Перебував на строковій службі в лавах Радянської армії (1969-1971). Працював науковим співробітником Українського науково-дослідного інституту сільськогосподарської мікробіології УААН (м. Чернігів, 1971-1980); доцентом кафедри Чернігівського філіалу Київського політехнічного інституту (1980); завідувачем сектором, завідувачем відділом, директором Південного філіалу Інституту сільськогосподарської мікробіології (АР Крим, 1980-1997), директором Інституту сільськогосподарської мікробіології УААН (м. Чернігів, 1997-2000); директором Інституту агроєкології та біотехнології УААН (м. Київ, 2000–2005). З 2005 р. працював професором кафедри біотехнології факультету екологічної безпеки Національного авіаційного університету, а з 2006 р. працює завідувачем відділу фітопатогенних бактерій Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України. Розпочинаючи з 1975 р. наукову роботу успішно поєднував з педагогічною. Читав лекції в Чернігівському технологічному, Вінницькому національному аграрному, Національному авіаційному, Київському національному ім. Тараса Шевченка університетах. В останньому читає курс лекцій з сільськогосподарської мікробіології й нині.

Свідченням наукового авторитету Володимира Пилиповича Пати́ки є обрання його у 1993 р член-кореспондентом, а у 1995 р. - академіком Української академії аграрних наук. У 2005 р. обраний академіком Академії наук Вищої школи, є почесним професором Харківського національного аграрного університету, Уманського національного університету садівництва, Полтавської державної аграрної академії, отримав звання лауреатів премії ім. Д. К. Заболотного НАН України, Державної премії України в галузі науки і техніки.

Наукові праці Володимира Пилиповича присвячені дослідженням в галузі екології, агроєкології, біотехнології, ґрунтової мікробіології, біологічної азотфіксації та біологічної мобілізації фосфору ґрунту, мікробіологічного захисту рослин від шкідників та гризунів, селекції рослин на підвищення азотфіксуючого потенціалу тощо. Досягнуті ним та його колегами результати необхідно розглядати як оригінальні, які приводять до відкриття нових закономірностей функціонування ґрунтових мікроорганізмів з сільськогосподарськими рослинами, біотехнології та екології ґрунтових мікроорганізмів. Особливо важливими є дослідження з розробки технологій виробництва і застосування мікробіологічних препаратів для живлення сільськогосподарських рослин та їхнього захисту від шкідників. З учнями та колегами розробив та впровадив у виробництво біопрепарати азотфіксуючих мікроорганізмів ризоагрін (діазофіт), ризоентерін, ризобофіт, агрофіл, анаризін та інші. Під його керівництвом у 2004 р. розроблена Державна концепція, а згодом - Державна програма збалансованого (сталого) розвитку агросфери.

В. П. Пати́ка як людина енергійна і багатогранна продовжує кращі традиції української школи мікробіологів: Л. Й. Рубенчика, В. Й. Білай, М. М. Підоплічка, О. О. Берестецького, К. І. Андріюк та інших, які пов'язані зі збереженням, зміцненням і розвитком української школи мікробіологів - фахівців в галузі ґрунтової мікробіології та мікробної біотехнології.

Академік НААН України В. П. Пати́ка збагатив науку працями першорядного значення. Він є автором і співавтором понад 600 наукових праць, низки оглядів, проблемних статей, 17 колективних монографій: "Методи експериментальної микологии", "Мікроорганізми і альтернативне землеробство", Моніторинг вірусних інфекцій рослин в біоценозах України", "Агроєкологічний моніторинг та паспортизація сільськогосподарських земель", "Перспективи використання, збереження

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ

та відтворення агробіорізноманіття України", "Збереження біорізноманіття України", "Вплив важких металів на перебіг вірусних інфекцій рослин", "Землеробство з основами ґрунтознавства, агрохімії та агроекології", "Біологічний азот", "Агроекологічна роль азотфіксуючих мікроорганізмів в аллелопатії вищих рослин", "Агроекологічна оцінка мінеральних добрив та пестицидів", "Екологія *Bacillus thuringiensis*", "Екологія мікроорганізмів", "Мікробіоконтроль численності комах і його домінанта *Bacillus thuringiensis*", «Биологическая фиксация азота в 3-х томах» тощо, одержав 38 патентів і авторських свідоцтв.

Під керівництвом академіка В. П. Патики підготовлена наукова школа: 11 докторів та 17 кандидатів наук. В. П. Патика - засновник і головний редактор Бюлетеня Інституту сільськогосподарської мікробіології, «Агроекологічного журналу», видання якого, за словами Володимира Пилиповича, «є нагальною необхідністю, викликаною нашим сьогоденням. Сучасне суспільство прийшло до межі, за якою стоїть тільки одне питання. Так, оте сакраментальне: «To be or not to be ?». Чи будемо жити ми в гармонії з Природою, чи збережемо вогонь життя на Землі на порозі нового тисячоліття, яке стукає в наші серця зойком природи, стогоном рідної землі від технократичного засилля, хімічного забруднення, непрофесійного та байдужого відношення». В. П. Патика є членом редакційних колегій провідних наукових журналів: «Мікробіологічний журнал», «Фізіологія і біохімія культурних рослин», «Вісник Харківського національного аграрного університету. Серія Біологія», «Мікробіологія і біотехнологія» та ін; член спеціалізованих вчених рад Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України та Уманського національного університету садівництва; член секції комітету з державних премій України в галузі науки і техніки.

Академік НААН України В. П. Патика – талановита й обдарована від бога особистість, відомий у світі вчений і педагог з різнобічними науковими інтересами, чудова, інтелігентна і доброзичлива людина, керівник наукових колективів, вихователь висококваліфікованих кадрів, людина великої кипучої енергії, невичерпної творчості, фундаментальних знань, в нього прекрасна сім'я, багато друзів та однодумців. У наукових колах та сфері практичної діяльності ювіляра поважають за професіоналізм, працездатність, вірність служінню Україні і науці. Нині він у розквіті творчих сил, сповнений новаторських ідей та сподівань на майбутнє.

Сердечно вітаємо Володимира Пилиповича з ювілеєм, зичимо здоров'я, добра, щастя і довголіття, плідної праці й нових творчих звершень. Нехай цілюща енергія сонячного неба приносить Вам нову життєдайну силу для того, щоб прикрашати нашу планету благородністю Вашого великого серця.

І. П. Григорюк, М. М. Барна, С. В. Пίδα

Рекомендує до друку

Надійшла 9.09.2011

В.З. Курант